

MAGYAR IZRAELITA,

hitfelekezeti érdekű hetilap.

Kiadó tulajdonos: **Zsengeri Mór.**

Felelős szerkesztő: **Tencer Pál.**

<p>Előfizetési feltételek: Pesten házhozordással, vidékre postai szétküldéssel. Egész évre 6 frt. fél évre 3 frt. .</p>	<p>Szerkesztői iroda: Ujtér 2-dik szám, 2-ik emelet. Kiadó hivatal: Lipótvárosi templomtér 6 sz.</p>	<p>Megjelenik minden pénteken egy egész íven. Hirdetményekért a 30 krnyi bélyegdíjon fölöül egy fél hasábos petitsor után 3 kr. számíttatik.</p>
--	--	--

Előfizetési felhívás

a

„Magyar Izraelita“

hitfelekezeti érdekű hetilapra.

Előfizetési feltételek, Pesten házhozordással, vidékre postai szétküldéssel :

Angustus—decemberre (öt óra) 2 ft 50 kr o. é.

Előfizethetni alulírt kiadó hivatalban, s minden cs. kir. posta-hivatalnál.

A t. c. gyűjtőknek 8 példány után egy tiszteletpéldány jár.

A „Magyar Izraelita kiadó-hivatala.

Vallástörténelmi elmékedések a zsidógyűlölet felett.

5623, abhó 9-én. (1863, július 26.)

I.

Elérkezett ismét a zsidó történet legszomorubb eseményének — Jerusálem elpusztulásának — évforduló napja.

A föld kerekén szétszórt zsidók ismét könyhullatva siratják ama borzasztó catastrophát, mely államukat romba dönté.

Izrael zsinagógái ismét viszhangzanak Jeremiás siralmainak szomorú, mondhatlan jajteli hangjaitól.

Ama nagy balszerencse óta, melyről abhó 9-ik napja emlékezik, Izrael egész története a halálharcnak hoszsza, huzamos jalkiáltása volt.

És valóban a történet nem ismer népet a zsidón kívül, melynek létele közel kétezer év óta a legborzasztóbb eseményeknek, a legrémitőbb szerencsétlenségeknek volna szakadatlan láncolata.

A föld minden nemzete, volt légyen az vallására keresztényen, mohamedán vagy pogány, ugylátszik, mint ha összeesküdött volna a közös célra, a segélytelen nép-

nek a legkeresettebb kinokat okozandó. Mert bár mennyire különböztek is e nemzetek egymástól, bármennyire idegenek lettek volna is egymáshoz származásra, nyelvre, vallásra nézve, egy pontban mindnyájan egyek voltak: a zsidógyűlöletben ugyanis és a szándékban, hogy mérges, szakadatlan üldözéseik áldozatait kegyetlenül kiozzák.

A részrehajlatlan bölcsész itt okvetlen azon kérdést teendi: honnan az oly különböző elemek között ily érzellem-azonosság az előleges tanácskozás hiányának dacára? Mi tölthette el a nemzeteket oly dühbel egy nép ellen, mely mindenha sokkal gyengébb volt, semhogy félelmet gerjeszthetett volna és számra nézve sokkal jelentéktelenebb volt, semhogy azokat megsérthette volna?

És bármennyire bonyolultnak látszik is első pillanatban ezen állítás, nem nagy nehézséggel lesz az megoldhatandó, ha a zsidó intézményeket szomszédaiéival szemben, valamint a gondolatokat és a jellemet, mely azokból származott, mélyebben vizsgáló szemmel tekintjük.

A zsidók elleni engesztelhetetlen gyűlölet a keresztény aera előtt már sok idővel jelentkezett.

Ez látható a makkabaeusok harcából, a szomszéd-törzsek örömmel szövetkezően a syriai csordákkal, midőn a zsidók elpusztítása célba vett művének kiviteléről vott szó. Pusztán vallásbeli gyűlölet nem buzdítá őket a zsidók felkoncolására.

De e rut meghasonlás még korábbi időkből veszi kezdetét.

Már maga azon tény, hogy egy bosszuvágyó udvaronc komolyan, sőt eredményyel javasolhatta egy hatalmas királynak egy egész nép kiirtását, mely semmine-mű bünt el nem követett, hogy e kiirtási parancsot kibocsáthatta anélkül, hogy tetemes ellenállástól kellett tartania; mindez azt tanusítja, mennyire elhagyottan, elszigetelten kellett állania a halálra ítélt törzsnek a többi között és minő kevés rokonszenyben részesülhetett. És Haman Ahasvernahoz intézett beszédében valóban nem enged helyet kételynek azon ok iránt, mert a kegyenc világosan kimondta, hogy tulajdonképi, sajátlagos intézmények választják el Mordechait a többiektől.

A keresztényiség és a mohamedanizmus e meghasonlásba önthettek ugyan néhány új elemet, módosíthaták, sőt ismeretlen törzsekkel közölheték is talán a zsidógyűlöletet, de azt nem ők támasztották.

A keresztényiség és a mohamedanizmus már a pogányságban is feltalálták azt, midőn ez az elsőnek helyet adott, de azon szemrehányást, hogy azt ők terem-

tették, nekik egyáltalában nem tehetni. E szemrehányás a pogányságot, nevezetesen a hellenismust illeti.

Tekintsük a zsidó és pogány intézmények és az ezek további fejlődése közötti ellentétet, és meg fogjuk érteni, hogy ők, mihelyest érintkeztek, okvetlen össze is ütköztek és hogy a gyakori összetükközések az egyszerű nem-egyöntetiséget, az egymástól való pusztá eltérést meghasonlássá, agyarkodássá és végre halálos gyűlöletté változtatták.

Midőn a szent törvény Szinai hegyén ki lőn nyilatkoztatva, a szent törvényhozó elég világosan meghatározta az új intézmények horderejét. Izraelnek, mint az Ur választottának kellett jelenkezni, mintegy papi birodalom, szent nép. Izraelnek el kellett különítve, el kellett választva lennie a többi népektől körülötte. De e hatás közvetlenül, rögtön be nem következhetett. Ez intézmények közvetlen csak fölületesen jelenkeztek a népjellemenben; évszázadokra volt szükség, miglen azok gyökeret verhetének és a népnek vérévé váltak.

Midőn ez megtörtént, a zsidó nemzet többé nem titkolhatta maga előtt e változás következményeit. Bensejűkben az érzelmek oly tisztán és határozottan termékgyümölcsöket, miként ők azt előbb még csak nem is sejtették.

A közöttük és szomszédaik között támadt ellentét teljes nagyságában állott előttük. Ők az egyetlen Isten, a mindenség teremtőjének imádói voltak. Ez eszme tölté el, emelé fel és szentesíté szellemüket, ezen eszméért éltek, és készek voltak ha kellett, érte meghalni is. Szomszédaik annyiféle tárgyat imádtak, a hány csak a természetben volt, és azonkívül is még nehányat, miket képzeltek teremtett.

A zsidók láthatlan Istent tiszteltek, kit csak a lélek imád, de kinek hatalma és dicsősége az egész földet elárasztja. A szomszédnépek fa és kő előtt omoltak a porba, miket nem ritkán nem pusztá képmásoknak, de valódi istenségeknek tartottak.

Ők megvetették a szokások és erkölcsök legnagyobb részét, melyeket szomszédaik szentül követtek. A legalacsonyabb, a legmegvetettebb zsidó is vallásos tekintetben véghetetlenül magasabban állónak érezte magát, mint Görögország legnagyobb bölcese és nem titkolta még hódítója előtt sem ellene táplált megvetését.

Másrészről a görög nagyobb fokú műveltségének, akkoron páratlan művészi és tudományos tökélyének tudatával birt. A büszke, értelmes görög csak megvetéssel tekinthetett a barbár rabszolgára, ki az irás szavaiba fektetett egyszerű hiszemében, vétkesnek nevezé azt, mit ura magasztosnak tartott és ki kiválasztott uralkodóját, miként a tisztátlant, kerülni merészkedett.

Különben a pogányok előtt sem volt ismeretlen a vallásbeli vakbuzgóság, amint azt közönségesen hitték.

Nem említve az egyiptombelieket, kik gyakran a macska megölését, oly vidéken, hol ez tiszteletben állott, halállal büntették, a görögök maguk, miként róla a történet tanuskodik, leghirnevesebb férfiakat is vallásbeli vétségek miatt halálra ítélték.

Sokratest arról vádolták, hogy atheista (istentagadó) és hogy idegen isteneket hozott be.

Azon féltékenységgel, melylyel a rómaiak a belföldi is-

tenek cultusa fölött örködtek, és a büntetések azon szigorra, melylyel az, kire újabb istenek behozatala rábizonyult, lakolt, eléggé ismeretes.

A sértett büszkeség, megbántott hiúság, és a felkötött vakbuzgóság egyesültek az idegen uralkodóban, hogy elégtételt szerezzen azon gyalázatért, melylyel őt alattvalója illeté és ezért vele physikai tulhatalmát érezteté. Minél nagyobb volt azonban a veszedelem, mit a leigázott zsidónak hódítója részéről eltűrnie kellett, minél csábitóbbak voltak a görög művészet, irodalom és az érzéki istentisztelet kecasei, minél hathatós befolyást gyakoroltak a műveltség és a polgárisultság és minél súlyosabban nehezedett reá a nyomás, annál elővigyázóbb volt a zsidó, hogy a gyengét a veszély elől megóvjá. Ezért teremtett a rabbik minden új nemzedéke új törvényeket a pogányokkal való társas összeolvadás ellen, minden év új választófalakat alkotott.

És ez időtől kezdve kitölthetetlen örvény választá el a zsidót a ravasz görögtől, hogy még a görög irodalmat sem fogta tanulmányozni.

A zsidó államnak a rómaiak általi romba döntése, a zsidók makacs ellenállása és gyakori fellázadásaik csak arra szolgáltatott okot, hogy a vallásbeli meghasonlást mindkét részről még politikai elkeseredések által is fokozzák.

Midőn a zsidók és pogányok közötti viszonyok már ennyire meg voltak keserítve és mérgezve, ez időben jelent meg a keresztyénség.

Az emberi természetnek nagyon csekély ismeretét árulná el az, ki azt hinné, hogy egy új vallásos tan felvétele a régi elhagyottat egy csapással semmivé tehetné, hogy ez úgy szólva a lélekben tabula rasat képezhetne, abba új erkölcsi elveket olthatna, a gondolkodási tehetőséget átalakíthatná, az emlékező tehetségnek új eszméösszeköttetéseket és a szívnek új érzelmeket kölcsönözhetne.

Az új keresztyénség a pogány kedélyekben, melyeknek meghódítására indult, avult előítéleteket és a zsidóság elleni égő gyűlöletet talált, és az új keresztyénség régi állapotában meghagyá a régi meghasonlást.

Bár a keresztyénné lett pogánynak nem volt oka a zsidót gyűlölni, de a gyűlölet már megvolt és meg is maradt. Bár nem volt ok előítéletek keletkezésére, de az előítélet már meg volt és meg is maradt. Az új keresztyének már most régi pogány zsidógyűlöletét új alapokra kellett fektetnie, mert hisz Izrael Istenét, Izrael erkölcstörvényeit ő is elismerte. Az új keresztyének már most régi pogány előítéletét a zsidók ellen maga előtt új argumentumokkal kellett igazolnia. „Keressetek és találni fogtok“ így hangzott egyik példabeszéde és így az új keresztyének, elég szerencsétlenül, régi gyűlöletével nem sokáig kellett keresnie az igazolást pogány érzelmei számára, de hivatva is érzé magát arra, hogy a zsidót üldözzé. Azon jóslatokban keresett támaszt, melyek szerint Izrael nemzeti büneiért meg volt fenytendő és ez időtől kezdve a zsidóüldözések rendszerbe öntettek, mig azok a pogányok között csak rendezetlen alakokban jelenkeztek. Mintegy isteni szentesítést nyertek és lőn belőlük rendszeres vallás-gyűlölet.

A zsidógyűlöletnek okait a mohamedánok között legközelebb méltatjuk figyelemre.

Tudositás a pesti kir. izr. tanító-képezde első három évéről, három nevelészeti cikk s egy önálló dallal, kiadja Lederer A. képezdei tanár és minta-főtanodai igazgató.

Bírálat Deutsch Henriktől.

Már azon körülménynél fogva, hogy mindaz, mi a magyar-zsidó irodalom terén napvilágot lát, figyelmünket kétszeresen magára vonja; e tudositást, mely nemcsak a német cím mellett magyar címmel is el van látva, hanem még egy magyar nevelészeti cikk is hoz, érdekesnek tartjuk. De még sokkal inkább a nevelészeti és tanmódszeri tartalom az, mely bennünket különösen érdekel és tárgyilagos bírálatra indít.

Ha egyebet nem, legalább azt tanulhatjuk meg e tudositásból, hogy mennyire lehet régi eszméket és elcsépelet themákat új izetlen hozzatételekkel vegyítve, irodalmi ragoutként az olvasó közönség elé tálalni.

Az első „a szentírás, természettudomány és a történelem, mint a neveléstan vezérszavai” című cikk képezi a tudositás velejét. Vegyük tehát legelőször ezt vizsgálat alá. De mielőtt a bírálatba bocsátkoznánk, meg kell jegyeznünk, hogy alaposan kételkedünk abban, valljon e cikk eredetileg magyarul íratott-e, vagy csak a németből lett-e lefordítva. Ezt nem is érintjük vala, ha a magyarságban annyi darabos, hibás, sőt épen meg sem érthető kifejezésekre — miket alább fogunk elősorolni — nem akadunk. Ennél fogva attól kelle tartanunk, nehogy Lederer urat okozzuk oly hibákért, mik egyedül a cikk fordítóját illetik, vagy pedig a fordítóra rójuk azt, mi a cikk szerzőjétől vette eredetét.

El nem mulaszthatjuk, hogy ez alkalommal egy szép talmudi legendát a t. olvasóval ne közöljünk, mely bíráló tisztünkre épen alkalmazható.

Antonin — így mondja a talmud — (Szanh. 91.) megszólítja egyszer barátját, rabbi Jehuda ha-Naszit: Az ember halála után a test és a lélek könnyen megszabadulnak Isten igazságos ítélete alól. Hogyan? kérdé a meglepett rabbi. Az emberi test — felele a császár — azt állithatná, a lélek, mely bennem lakott, volt oka elkövetett bűneimnek; mert azon naptól fogva, hogy a lélek elvált tőlem, mozdulatlanul fekszem a sírban, mint a merev kő. A lélek pedig ismét azt mondhatja: nem én, hanem a test vétkezett, minthogy azon perc-től fogva, hogy tőle megszabadultam szabad madárként röpdösök a határtalan térben. Erre a bölcs rabbi a következő hasonlattal válaszolt. Egy király — ugymond — kinek gyönyörű kertje volt, melyben mindenféle szép és ritka gyümölcs termett, két őrt helyezett abba, kik közül az egyik sánta, a másik pedig vak volt. Mondá pedig egyszer a sánta a vakhoz; jaj be szép érett gyümölcsöt látok, jer, vigy oda, hogy leszakítsam, és azután együtt megegyük. A vak beleegyezvén, oda vivé a sántát és a

drága gyümölcsöt meg is ették. Más nap a király a kerttet meglátogatván, kérdé, hova lett a szép gyümölcs? Mire a vak azzal mentegetődzék, hogy ő azt nem tudhatja, mert hiszen ő vak és a gyümölcsöt nem is láthatá; a sánta pedig ismét azt állitá, miszerint ő sánta létére a gyümölcshez nem férhetvén, azt el sem vehette. A király erre ráülteté a sántát a vakra és megbüntette mindakettőt egy s zerre. Így — folytatá a bölcs rabbi — cselekszik az Isten is az ítéletnapján. Egybekapcsolja a testet a lélekkel és ítéletet hoz mind a kettő fölött.

Bocsássá meg tehát a t. olvasó, ha mi is ez isteni módszert követjük és bírálatunk folytán a fordítót és a szöveg szerzőjét összevén, majd az egyik, majd a másik fölött hozandunk ítéletet. —

A könyv, vagyis inkább valamely cikknek címe a kereskedői céghez hasonló. Erről tudja meg a vevő, mit ajánl a kereskedő, amabból megismerheti az olvasó, mit nyújt a könyv, vagy a cikk írója. A szóban forgó cikknek címe szerint Lederer ur bennünket arra figyelmeztet, hogy a sz. írást, természettudományt és a történelmet segédeszközökül használhatjuk az oktatásnál. Más szóval: a ki egyszersmind történetíró, természetbuvár és theologus, az Lederer ur szerint, tanítói képességgel is bír! Már abban teljesen egyetértünk Lederer urral, hogy az, a ki a főnbbi három tudományyal bír, meglehetősen tanító is lehet! De minő üres tantétel az? Ki nem tudná, hogy az Isten, a természet és az emberiség tanának segedelmével a gyermeket jól nevelhetjük? és hogy azok nélkül a nevelés általában nem is képzelhető?

De talán Lederer ur csak azt akarja mondani, hogy a nevelő, illetőleg a tanító tudjon legalább valamit a történelem — a természet — és sz. írásból, minthogy ezek hiányában szent hivatásának meg nem felelhet. Hanem ez esetben ismét föl nem foghatjuk, miért szoritkozik Lederer ár épen ezen három tudományra? Miért nem függeszti még hozzá, hogy a derék tanító a gyógyászatból az élettant, a bölcsészetből a lélektant stb. is kell, hogy tudja. A lélektan tudása az okszerű nevelés és tanítás egyik főtényezője. Ez pedig inkább sorozandó a bölcsészeti szakmába, semmint a természettaniba; Lederer ur pedig a lélektant (3 l. 36 s.) a természettudomány egyik ágazatának mondja. — Halljuk, hogy Lederer ur ebbeli rendszerét tüzetesen tárgyalva, a bölcsészeti világgal, vagy az ő nézete szerint, a természettudósokkal is közölni fogja! —

A mondottakból kitűnik, mily üres frázisból áll a szóban forgó cikk címe! És ha, a mi a dolog természetében fekszik, a cikk tartalma címének megfelel; úgy az egész cikk ugyan semmit sem mond, de azért hibásnak még nem volna nevezhető.

Térjünk tehát át a cikk tartalmára és vegyük egyes tételeit vizsgálat alá! (Folytatása következik.)

TÁRCA.

Jerusálem és zsidó lakossága.

Jerusálem lakosságát — így tudosit egy amerikai lap e napokban — számra nézve eltérően adják elő. Ott ugyanis terhes fejadó divik, melyet minden egyes személy elnézés és elengetés nélkül pontosan tartozik megfizetni, és így tehát minden egyesnek érdekében áll a népességi számot homálylyal földni. A legtöbb hitelt érdemlő adat a lakosok számát 10—20,000-ben állapítaná meg.

Az ottani főrabbi hiteles jelentése szerint a városban,

magában mintegy 9000 zsidó lagnék; és pedig 5000 sephard, vagy spanyol; és 4000 askenaz, vagy német és lengyel zsidó. Van tizenhét zsinagógájuk.

A zsidók maguk a világ minden vidékéről származtak oda, leginkább azon vágytól vezéreltetve, hogy hátralevő napjaikat a sz. falak között töltsék el és tetemük Josaphat völgyében szálljon nyugalomra. Lakhelyül különös városnegyed van számukra rendelve; és ezért annyira össze vannak zsúfolva, hogy állapotuk a tisztaság és kényelem tekintetében a legszerényebb igényeket sem elégíti ki.

Nincs határozott kereseti forrásuk, és főleg azon gyámolítatásokra és ajándékokra vannak utalva, melyeket a világ minden részéről nyernek.

Megható látvány, nézni őket péntek napján bánatuk helyén, hova csak a szük, piszkos utcák egész során át juthatni. Ha az ember egy hosszú, keskeny, kövezetlen folyosót elhagyott, egy fal elé jut, melyet a régi templom maradék romjának tartanak. Közvetlenül Omar nagy mecsetje mögött áll, 50 (angol) láb hosszúságú és 10 láb szélességű, és a falnak leginkább öt nagy követ becsülik nagyra a hívők. E kövek előtt minden péntek este összegyűlnek a csaknem minden világrészről odazarándokolt mindennemű és honu hitrokonok, hogy vallásos szertartásaikat áhitattal végezzék.

Bánatosan és törődött szívvel hajolnak meg az imádkozók és mély bensőséggel nyomintják ajkaikat a szent romokhoz.

Mások sirnak, hogy hallatára megszakadna az emberi szív és könyeikkel áztatják a köveket.

Ismét mások hangosan ismétlik a Jerusálem elpusztulásáról szóló imákat és szentírási helyeket és a tömeg panaszaival adja szentelt válaszait.

Az anyák oda vezetik szépfürtű, kedves gyermekeiket, hogy e köveket ártatlan ajkaik csókjaival illessék.

Egyszerre elnémul minden, haugtalan csend áll be, míg csakhamar egy halk bánatos hang vehető ki, melyet mind több, több hang követ és a hely a jajveszéklés és panasz hangjaival megtelik.

Elhagyjuk e gyászhelyet, e siralomvölgyet, hogy a zsidónegyedet bevándorolva néhány zsinagógát meglátogassunk. Egy helyütt ötöt is találunk egy föld alatt, mindegyik régi, dűledékes és nem igen tiszta. Miként hallottuk, azért állottak olyannyira egymás mellett, hogy valamely ellenség vagy üldöző általi megtámadás idejében egymást kölcsönösen védelmezhessek.

Mindegyik egyazon terv szerint készült, külön helyiséggel bir a thóra-tekercsek számára és ezek előtt mindenütt az örök mécs, a magaslat támokkal és padokkal, hol középen a thóra felolvastatik. Körben vannak az épület alsó részén a férfi ülőhelyek elhelyezve; fenn az elrácsozott karzatokon imádkoznak a nők. —

A városon kívül Sir Montefiore Mózes egy hosszú sor emeletes csinos házakat építtetett, hol szegény zsidó családok helyeztetnek el, melyek Jerusálembé jönnek és betegek, vagy szegények, hontalanok vagy foglalkozás nélküliek. Egy ideig itt gondjukat viselik.

Midőn Josaphat völgye és Kidron patak mentében felfelé mentünk, balra tőlünk a magasban megpillantottuk a falat, mely a Moriah hegyen feljut és a nagy mecset homlokzatának irányában van, mely az általános hiedelem szerint a régi templom helyén áll. E fal egyik magasabb részén a falból kinyuló sziklát mutogatnak, hol a nép vélelme szerint az utolsó napon Mahomed fog ülni, a világ fölött igazságot szolgáltatandó.

Előre haladtunkban jobbra a zsidók óriási sirkertjéhez érkezünk. Számatalan zsidó a föld minden részéről ittjöhajt eltemettetni és ezért a gyalogutak mentében minden dombon és völgyön mindennemű sírok roppant számával találkozánk. Sok sirkövön

rövid héber felirat díszlik. De sok sirt csak egy kő jelöl, mely fölött nyugszik. E nagy sirkögyűjtemény között van néhány, melyek mint siremlékek a figyelmet magukra vonják. Az egyiket, mely minden oldalról 17 lábnyi nagyságu, és négyoldalú gulát képez, Zachariah sirjának mondják, a hagyomány Jesajah próphétának és Uziah királynak (?) is tulajdonítja. Összehasonlítva még mailagosnak is látszik és ép úgy lehetne másé is, mint az említetteké. De a zsidók nagy tiszteletben tartják és sokan azt hiszik, hogy az ott elrebegett imák bizonyára meghallgattnak.

Néhány lépésnyire ettől egy másik sirkövet mutogatnak, melyet Jakab apostol sirkövének mondanak, mellette Josaphat és még tovább művészi kiállítással, az Absalonnak tulajdonított siremlék. Ez az u. n. „Királyvölgyben“ van és egy minden oldalról 22 lábnyi nagyságu sziklatömbből áll. A zsidók e sirt oly bizonyossággal tartják Absalonénak és annyira megvetik emléket, hogy mellette elmentükben követ dobnak reá, aminthogy a sirkő alja valóban apró kőhalmazzal is van elborítva.

Egy zsidó ifju sorsa.

A szajnai polgári törvényszék ítéletet mondott Loustaunau Pierre, a Kelet-Indiában táborozott mahrattai seregek volt főtábornoka örökösének perében Lepine M., I. Napoleon ékszerészének képviselői ellen, hogy ezektől 600,000 franknyi összeget, mint azon rubinkő értékét nyerjék, melyet Loustaunau főtábornok Lepine M.-re eladás végett bizott. Ezenkívül követeltek fölperesek 200,000 frankra rugó kártérítést.

Fölperesek ügyvivője Loustaunau Pierre kalandjainak terjedelmes leírását adá.

Ez a Pyrenaeek alján egy faluban született, melyet 1777-ben igen fiatal korában elhagyott, azon időben, midőn az amerikai szabadságharc iránti izgatottság általános volt, és ő szerencsésjétt Amerika térein kívánta keresni.

De nem talált oda vitorlázó hajóra, s ezért Kelet-Indiába utazott oly hajón, melynek fedélzetén a francia király egy követével találkozott, ki egy kelet-indiai fejedelemmel Angolország ellen véd- és dacsövetség megkötésére volt fölhatalmazva.

Ez a mahrattai territorium egyik kikötőjében közel Bombayhoz szállt partra.

A mahrattai császárt ép akkor gyilkolták meg, és két herceg küzdött a trónért, kik közül az egyiket a franciák, a másikat az angolok gyámolították. Loustaunau csakhamar föltalálta magát, az előbbiekhöz csatlakozott és a francia követtől ajánló levelet is nyert; följárlott szolgálatai azonban fiatalága miatt visszautasították.

Arra határozta tehát magát, hogy mint önkéntes szolgáló s a háboru folyamában olyannyira kitértette magát, hogy egy osztály vezényletét reá bízták, melynek élén tetemes előnyököt vívott ki az angolok fölött, miért is a herceg őt egy gazdagon földiszított lóval s egy 5000 rupiából álló összeggel jutalmazta meg.

Későbbben nagyobb terjedelmű parancsnoksággal bizott meg, nagy csatában diadallal küzdött, de elveszté abban balkezét, melyet azután egy ezüstből mesterségesen készített póttolt.

Midőn ez új kézzel csapatja élén legelőször megjelent, egy indus pap térdre borult előtte és kijelenté, hogy ime a sors határozata teljesezésbe ment, mert egy régi jóslat szerint a mahrattai birodalom akkor érendi el hatalmának főpolcát, ha seregeit egy idegen férfi az idegen nyugotról, legyőzhetlen ezttal karral fogja vezérelni.

Azon időtől kezdve Loustaunau a birodalom első alattvalójának tartatott és főtábornokká lett. E magas állást 18 éven át

birta és roppant gazdagságra tett szert. De a hazaszeretet legyőzhetlen erővel fölébredt benne, s ő elhatározá magát a hazatérésre.

Nyolc millió frankra menő vagyonát előre elküldte egy skandernagói kereskedő által Franciaországba, s nemsokára ezután maga is elutazott, miután őt a herceg egy rubinkövel megajándékozta, melynek visszaszerzésére indított meg az emléltett per.

Indiával szerencsése is elhagyta, mert utközben csak nagy ügygyel-bajjal kerülte ki a hajótörés veszedelmét, és Franciaországba érve azt találta, hogy nyolc milliója, mely utalványokká alakult át, csak 220,000 frankot ért. Vagyonának e maradékával a spanyol határon vashámorokat vásárolt, de vállalatát 1808-ban spanyol guerilla-csapatok elpusztíták.

Ezután Párisba ment, hogy ékszerait pénzzé tegye, és az említett rubinkövet Lepine M-re bízta.

A pyrenaei félszigetre való visszantaztában spanyol úton-állók elfogták és hosszú ideig egy kis középtengeri szigeten fogva tartották, míg innen megszökött és uszva egy hajóra menekült, mely a Levanténak tartott.

Syriában szállott partra, de itt megőrült.

Csakhamar visszanyerte ugyan eszének használatát, de ha élettörténetét elbeszélte, minden hallgatója még később is eszelősnek tartotta. Franciaországba irt és fia nemsokára meg is látogatta. Mindkettőjüket bemutatták az ábrándozó Lady Stanhope Esthernek, ki, mint a csillagászat imádója, mindkettőjüket megszerette, mert elhitette magával, hogy Loustaunau és az ő csillagja között valami mysticus összeköttetés létezik. A fiatal ember két évvel halt meg előbb, mint Lady Stanhope és ennek halálával Loustaunau tábornagy egy francia ápoló intézetbe jutott, hol haláláig maradt.

Képviselői, kik most nagy szegénységben sinlődnek, igényt formálnak elődjük letéteményére. Alperes képviselője elismerte, hogy a rubinkő Lepine M. re bízott, de azt állította, hogy a szakértők csak 6000 frankra becsülték és az ezen áron Josephina császárné számára ajándékol meg is vétetett és ez összeg vagy Loustaunannak magának vagy hitelezőinek ki is fizettetett. De ha ez nem is történik vala, felperes igényének az elévülési szabályok szerint több helye nem lehet.

Az ítélőszék e nézet mellett nyilatkozott és elutasítá felperes keresetét. E perből sült ki, hogy a tábornagy valódi neve Lachmann Perce, ő maga pedig egy zsidó előimádkozó fia volt.

J. Ch.

LEVELEZÉSEK.

Csenger, julius végén.

Rabbin állása, melyet mint kabbalisticus, csodatévő chászid elfogal, országszerte ismeretes. Nincs is szándékomban a rabbinak ezen mysticus tevékenységét taglalgatni, habár az itt történőknek láttára lehetetlen el nem szomorodnia a haladás minden barátjának. De midőn elhagyva a csodák és a babona világát, a rendszeres elbutítás eme fővédője a községi élet legérzékenyebb szerveit támadja meg erőszakos kézzel, kötelessége mindenkinnek felszólalni, és figyelmeztetni azokat, kiknek módjukban van, hogy a bajon segítsenek.

A 600 léleknél többet számláló csengeri hitköztségben a legújabb összeírás szerint 110 lévén az iskolaképes gyermek, természetes, hogy általánosan éreztetik egy nyilvános iskola szükségése, de éreztetik különösen a közép és szegényebb osztályok által, melyek minden igyekezet és áldozatkészség dacára sincsenek azon helyzetben, hogy gyermekeiket a költséges magánoktatásban részesíthessék.

Könnyen találkozhattak tehát néhányan, kik folyamodás után sűrgették a nyilvános tanoda felállítását.

Az úgy a kormány és különösen a nagyváradi-kerületi — tanfelügyelőség részéről pártoltatván, a helybeli római catholicus plébános ur mint iskolai igazgató értekezésbe lépett a helybeli rabbi-val, hogy az állítandó községi iskola tervét közösen megállapítsák.

És mit gondol, t. szerkesztő ur, vajjon miként fogadta az angyalokkal mindennapi levelezésben álló bölcs rabbinus, ezen insinuatíót? mit válaszolt a köztisztületben álló plébános urnak meleg, szívreható előadására?

Azt válaszolta csak, hogy „az iskola kártékonyan hat az erkölcsiségre, mivel a tudományos s művelt emberek általánosan iszákosak, játékosak és tékozlók.“

Az arkangyalok utján vett ezen égi inspirációi voltak azután még két szombati menydörgő derásának haragos villámai.

Első izben többi között azt mondá, miként a tudományos ember, ha nem kizárólag a talmuddal foglalkozik, nem különbön azon sertésnél, mely az orrában lévő arany orrpereccel a földet turja; és élő példák által bizonyította be, mi káros befolyással van a tudományosság az élet anyagi dolgaira, és hogy egy nehézkegyi véletlen szerencse többet ér a világ minden tudományánál.

Másodizben a hitszónokok (Prediger) és tanítók (Lehrer) lettek szent dühének áldozatai. Mig ezek nem voltak az országban — mondá — kedvezett a jó szerencse, könnyű volt az élet még, de mióta itt megtelepedtek, egyre növekszik az inség, és egyre sújtja az országot mindennemű csapás. Viznek, tűznek, szárazságnak okai pedig nem mások, mint a hitszónokok és tanítók.

Ezért óva inti hiveit, hogy ne kövessék azon egyéneket, kik az iskolába vezető ösvényen clöttük járnak, hanem tántorítatlanul ragaszkodjanak a chéderhez, és ekkor Isten áldása sem maradhat el róluk.

Egyébként mindez nem csökkentette a veszélyt, miként a m. kormány mégis sűrgethetné az iskola felállítását, ezért az iskolai felügyelőhöz intézett válasznyilatkozatot szerkesztetett, miszerint ha csakugyan kényszerítettének gyermekeiket iskoláztatni, későbbek gyermekeiket inkább a catholicus iskolába küldeni, semhogy maguk tartsanak rendes iskolát, és e nyilatkozatot aláírás végett az előljárók elé terjesztette.

Az előljárók azonban vonakodtak e monstrum-nyilatkozathoz hozzájárulni, s így csak a rabbi, egy chéderbeli melamed, és egyik előljárósági tag, ki gyengébb volt meggyőződésénél, irták azt alá.

És ez a híres csengeri rabbi!

N—c.

Battonya (Csanádmegye), aug. 2.

Hogy itt, valamint az egész alföldön nagy inség uralkodik, azt t. szerkesztő ur, már a napi sajtóból tudja; hanem hogy a nálunk a város által az inség enyhítése végett kinevezett bizottmány egyik tagja, Steiner Lőrinc ur, zsidó, az talán érdekes újdonság lesz, annál inkább, minthogy itt csak csekély számmal vannak izraeliták. Az említett bizottmány már gyűjtést is tett, melyhez a helybeli zsidók is dicséretre méltó módon hozzájárultak. De a türelmesség a zsidók és nemzsidók közt a mi városunkban példás is. Itt a szó teljes értelmében nem ismerik a valláskülönbséget; a polgári olvasókönyvben épen úgy vannak a zsidók képviselve, mint az uri rend, és viszont midőn a napokban egy rabbi szóvokolt, a zsinagóga majdnem megtelt nem-zsidókkal.

A helybeli izraelita község, mely eddig a makói rabbinatushoz tartozott, a méltóságos főispáni helyettes ur helybenhagyásával önálló községgé válván, kerületi rabbit szándékozik alkalmazni. — Eddig fájdalom csak olyanok jöttek candidatióba,

kik előtt hazai nyelvünk terra incognita, és kik a német nyelvet sem igen bírják. — De mi bizunk községtünk felvilágosodott tagjainak józanságában és értelmességében, kik előtt tudva van, hogy egy jelenlegi rabbinak minő tulajdonságokkal kell bírnia, ennél fogva a választásnál óvatosak leendenek.

Iskolánk, mely május 1-je óta reorganizálva van, jó állapotban van, csak hogy itt is hiányzik alkalmas felügyelő közeg, mely mind a községre, mind a tanítóra kellőleg hatna; mert, miuthogy most az iskola egészen a községre van bízva, és itt sokan vannak, kik a chéder után vágyódnak, igen könnyen megtörténhetik, hogy az aldozattal létesített iskola, nemsokára bomlásnak nézend eléje.

Klauber Jónás.

Komárom, aug. 10.

Mintegy 3 hó óta községtünk fölött az ég ismét borulni látszik; minthogy a nem rég, nagy áldozatokkal és a község erejét föllümlő erőmegfeszítéssel épített gyönyörű imaház ismét düllőfélben levő épületté lett; s ennek következtében a veszedelem elkerülése végett bezárattott, az istentisztelet pedig az iskola épület egyik termében tartatott.

Bár e miatt a község tagjai közt semmiféle pártoskodás vagy meghasonlás nem támadt; mégis hiányozván azon hely, hol gazdag és szegény közös atyjok előtt állva egymást mint testvért megismerjék, azon kötelekek is, melyek a társadalmi életet összetartják, lazulni kezdenek.

Az ájtatosságra buzdító rendes istentisztelet hosszabb nélkülözése folytán tagadhatlanul, némi lehangoltság uralkodott a községben. De borura derű következett!

Az előjáróság ernyedetlen fáradozásainak végre sikertl az épületet f. hó 8-án a község használatára újból megnyitattni. Ez alkalommal hitszónokunk, Schnitzer Herman ur oly szivreható beszédet tartott, hogy mindenki szemében a megindultság és öröm könnyei csillogtak. Felhasználva a jámbor dalmok szép versét **שמחתי כאמרים לי בית ה' נלך** szellemidus szavakban fejtegette, hogy örömtünk mily nagy, mily kétszeres öröm lehet; mert valamint a messze országban bujdosó vándor, ha idővel a szeretett szülőházba visszatér, mindent, legyen az bármily csekély tárgy, száz- meg százszor kedvesebbnek talál, mint ezelőtt; szintugy midőn mi hosszas távollét után, atyánk házába ismét visszatérünk, minden oly kedves, oly érdekes előttünk, hogy valóban a jámbor királylyal énekelhetjük: **שמחתי כאמרים לי**

Klein Simon.

Rohonc, augusztus 10-én 1863.

E lapok 31. száma átvesz egy a londoni „Jew. Chron.”-ban július 18-án megjelent jelentést, mely így hangzik: Megjelent „A keresztyén vallás alapjainak vizsgálata az ó s új testamentum összehasonlítása által. Közzé teszi Georg Bethune English A. M. Mellékelve van ehhez a hegyi szónoklat feletti áttekintés stb. Rev. Zipser Chief Rabbi of Stuhlweissenburg in Hungary által. Ára 4 shilling.”

Bizonyosan feltűnt némely olvasónak, s tán kíváncsivá is lett egyik másik, hogy minő munkája fűtisz. dr. Zipser urnak lehet az, mely most Londonban megjelenik, de még Székes-Fehérvári hivataloskodása alatt keletkezett, s valljon mi a tartalma?

Ennek magyarázatául szolgáljon a következő: 1851-ki május 1-jén történt volt, hogy az angol parlamentben az utolsó vita folyt az izraeliták emancipatiója körül. Mint fő ellenzők a parlament két tagja Newgate és English léptek fel; támadásuk kiváltképen a talmud ellen volt irányozva, melyet igen ártalmas s erkölcsrontó műnek bélyegezték, s javasolták, hogy az izraeliták egyenjogosítása addig ki ne mondassék, míg ezek a talmudtól végkép el nem állanak. De miután egész Angolhonban hitsorsosaink közül senki sem találkozott, ki ezen megtámadásokat tu-

dományos álláspontból megcáfolni kész lett volna — tehát dr. Zipser M. ur lépett fel mint védelmezője nemcsak az angol izraelitáknak, hanem leginkább a nagyon megtámadott talmudnak. Ez okból a „Jew. Chron.”-ban kiadott egy értekezést, mely tiz egymásutáni számban „The Talmud and the gospels” cím alatt jelent meg. Ezen mű nemcsak angol hitsorsosaink részéről, hanem az ottani keresztyén hittudósok s általában a művelt osztálytól is legnagyobb elismeréssel fogadtatott.

További terjesztés végett ezen értekezés későbbben külön füzetben is megjelent Londonban e cím alatt: „The sermon on the mount reprinted from the London” Jew. Chron., melyhez a kiadónak előbeszédje is volt csatolva.

Értekezésének alapjául Dr. Zipser ur Máté evangelistának azon három fejezetét (V. VI. és VII.) választotta, melyek a „hegyi beszéd” neve alatt ismeretesek, s melyek az evangelium legjavának tekintendők. Ezeknek minden verséhez csatolt a tudós főrabbi összehasonlításokat a talmud- s midrasból. Minő tetszésben s helyeslésben részesült ezen értekezés, azt bizonyítja azon körülmény, hogy 12 év lefolyta után most ismét Georg Beth. English ur harmadszor kiadta.

Tudni vágyunk, valljon ki lehetne e kiadó, kinek nevééről keresztyénnek kell lennie; talán rokona is annak, ki ellen e védírat intézve volt; továbbá, hogyan nyilatkozik a kiadó dr. Zipser ur említett munkája felett.

Valljon nem volna-e kívánatos, hogy igen kedves hazánkfia-nak munkájára, mely angol hitsorsosaink által oly nagyra becsültetik, a magyar olvasó közönségnek is lehessen, még pedig jeles fordításban, szert tennie?

Kleinwald Lipót.

Gyöngyös, aug. 2.

Sajnálattal vettem észre, hogy a t. szerkesztőségnek gyöngyösi levelezője nincsen. Ha nem is gyakoriak az események, melyek közlésre alkalmasak, mégis csak történnek oly dolgok, melyek a nyilvánosságnak volnának átadandók.

Ilyen p. o. a következő, mely arra buzdított, hogy t. szerk. urat felkérjem, miként azt becses lapjába felvenni és tisztelt olvasóival közölni sziveskedjék.

A folyó év első 3 hónapján át a helybeli műkedvelő társulat jótékony célra szini előadásokat tartván, azoknak jövedelméből az igen tisztelt társulat a helybeli sz. Ferenc-rendiek felügyelete alatt álló gymnasium igazgatójának ft. Pap Melkizedek urnak átadott husz frtot o. é., hogy ezt husz szegény sorsu, gyöngyösi szül., szorgalmas tanuló közt eloszssa. Ezen husz között Erber I. oszt. tanuló, izr. fiu is részesült ezen kegyes adományban, a miért én ezen szegény tanulónak nevében, mind az igazgatónak, mind a műkedvelő társulatlak köszönetet szavazok. Itteni 9½ évi tartózkodásom óta tudomásomra ez az első eset, hogy egy Mózes-vallásu tanuló pénzzel segítettett volna. Különbén Erber tanuló a ft. igazgató urtól könyvekkel is megajándékozott a lefolyt év alatt. Különbén már többször megtörtént, hogy a szegény izraelita tanulók a gymnasium többi szegény sorsu, más vallásbeli tanulóitársaikkal egyaránt fel voltak mentve a tandij fizetésétől, a miről meggyőződni többször volt alkalmam. Ezekből kitetszik, hogy keresztyén polgártársaink méltányolni tudják közös teherviselésünket. Megemlítésre méltó még, hogy f. évi télutó 17-én Ketten Henrik a helybeli casino termében tartott hangversenyének jövedelméből a casino igazgatójának, Főkövy Antal urnak 40 frt o. é. adott át jótékony célra, és ebből a casino 10 frtot a helybeli izr. kórodának juttatott. Ismét egyik ösztön arra, hogy helybeli hitrokonink ne legyenek közömbüsek a jótékony célra tartandó előadások irányában.

Dr. Gyöngyösi Samu.

V á c, aug. 9.

Jerusálemben utazott rabbink m. hó 17-én szerencsésen érkezett meg J a f f á b a n, honnan háromnapos pihenés után útját Jerusálem felé folytatá, hová m. hó 21-én megérkezvén, nagy előzékenységgel és örömmel fogadtattott.

Még mielőtt a jámbor zarándok a szent várost elérte, három rendbeli küldöttsége a magyar és osztrák községeknek jött üdvözlésére, melyeknek egyike éppen fele utra, Ramlehig jött eléje.

A magyar és osztrák községek előljárói és dajinjai a városból egy félóránnyira várták őt, honnan gyalog zarándokolt a városba.

Midőn ezt megpillantá, szívreható beszédet tartott, mely hallgatót a város hanyatlásának megkönyezésére indította.

A városban már készen volt tartva számára a szállás; s Jerusálemben ép oly megtisztelő fogadtatásban részesült a jámbor zarándok, mint mily kinttűtetések között kísérték el hazulról.

A tisztelendő ur barátait és ismerőseit e rövid tudósítás kétségkívül érdekelni fogja.

r. l.

Vegyes hírek.

* * A helybeli községi fitanodában következő rendben fognak a vizsgák megtartatni. 16-án délután a fitanodában a héber tantárgyakból, ugyanakkor délután 3 órakor az előkészítő osztályban; 17-én a héber nyelv kivételével minden tantárgyból; 19-én a leánytanodában minden tantárgyból. A tanoda helyisége sip utca 11. sz.

— Brún n b ű l július 29-éről írja a hivatalos közlöny: „A zsidók elleni üldözési vágy nálunk úgy látszik, mintegy másma a léghen, mely minden alkalommal tüntetéseké és kihágásokká fejlődik. Tegnap este ily kihágásokat követett el néhány gyári munkás egy zsidó műhely ellen, alávaló durva módon, és egy legény, ki ugyanott dolgozik, gyalázások és fenyegetések között megtámadtatott azért, mert zsidónál dolgozik.“ A veszekedés a naplopó-ijfuságot és fölserdülteket is magához vonta. A tömeg százakra növekedett. Az ismert zsidó ellenes fenyegetések voltak hallhatók. Egy süheder követ dobott s ezt több is követé. Ablakok beverettek, míg a rendőrség beavatkozott és néhányat befogott. Ez intézkedések ismét helyreállították a rendet.“ Ez eseményről jelenti a „Mähr. Corr.“: „Tegnap az izraelita imaház közelében ismét veszekedés és kihágás adta elő magát. Az eseményeket következőképen írják le: Lakik ott egy lakatosmester, ki zsidó. A bracegirdle-i gyár és egy másik szomszéd lakatos-műhely legényei ismételve elmentek a zsidó mester műhelye előtt, ingerelték az ott dolgozó legényeket és le is pökdösték őket. Ezen előzmény által veszekedés támadt, minek két legény befogatása volt a következménye. Már ennek az volt eredménye, hogy egy munkásokból és utcai kamaszokból álló nagyobb csapat a rendőri őrséget követte és azt a városba a rendőri hivatalig kísérté. Később ismét munkások és nagy tömeg utcai sühederek gyülekeztek az izraelita lakatos műhelye elé, és kiáltoztak és füttyöltek. Esti 9 órakor már nagy lett a zaj; nagyobb számú rendőri személyzet jelent meg, mely a csoportokba egyesült egyéneket szétmenesztette. A ház ellen köveket is dobáltak. Több rendőri hivatalnok és polg. őr maradt éjfélig a helyen, hogy további kihágásokat megakadályozzon. Elvitázhatlan, hogy az alsóbb néposztályok között izgult a hangulat, habár a tulajdonképi célt legtöbben alig ismerik.“

— A francia Academia 3000 franknyi pályadíjat tűz ki 1865-re egy zsidó thema megfejtésére, Munk M. egyik tagjának indítványa folytán, ki hitrokönunk s a tudományos világunk disze. A pályakérdés így hangzik: „Gyűjtjessenek össze s ál-

littassanak rendszeres egészbe a Palaestina körüli földrajzi, helyrajzi s történeti adatok, melyek a két talmudban, a Midrásokban s a zsidó hagyomány egyéb műveiben (Megillath-Taanith, Széder Olam, Szifra, Szifri stb.) szétszórva, alapos kritikával összekötve, s összehasonlítva Josephus, Hieronymus, Eusebius és egyéb egyházi és világi írók elbeszéléseivel.“ Szerző nevét egy a munkához csatolt bepecsételt és jeligés levél tartalmazza, mely 1865-ki január elseje előtt küldendő be az intézet titkári hivatalához. — A kérdést aligha fogja más megfejtteni, mint zsidó tudmudista.

— Az „erény“ — vagy Montyon-féle díjak közül, melyeket a francia Akademia ezidén kiosztogatott, az egyiket L é v y B a b e t t e, hittestvérünk Lauterbourban (Bas-Rhin) nyerte el. És pedig: 500 franknyi értékű érmet kapott azon áldozatok jutalmául, miket nővére gyermekeinek hozott, dacára annak, hogy maga is nagy szükségét szenvedett.

— Faro Enrico és Ascoli L. G. urak, mely utóbbi Olaszország egyik legkitűnőbb orientalistája, a Maurice és Lázárrend érdemeivel díszítettek fel. (E. J.)

— Lübeckben megtartattak a választások a városi tanácsba, mely alkalommal Schlo mer Á b r. lókereskedő, a törvényhozó testületbe választott. Ugyanott A d l e r főrabbin kivül még két zsidó van. — A majnai frankfurti törvényhozó gyűlés szinte elfogadta azon cikk eltörlése iránti javaslatot, mely a négy német szabad város főlebbviteli törvényszékénél a titkári és levéltárnoki hivatalok betöltését, a keresztyén hitvallástól teszi függővé. Lübeck is magáévá tette e javaslatot.

— Tunis b ű l írják: E fejedelemség izraelitái i s k o l á k a t alapítanak. E szerencsés gondolatot a konstantinei főrabbi pendítette meg. Oly intézmények lesznek életbe léptetendők, melyekben az ifjú izraeliták nemesak a héber, hanem az arab, francia és olasz nyelvekre is fognak oktattatni. Több vagyonos és tekintélyes zsidó vesz részt az alapításban, többi között V a l e n s i G á b o r, a „Messageries imperiales“ igazgatója Tunisban; L a m b r o s o A l v a m i n o, a bey háziórvosa; G o r w i n, a francia nemzet követe; C a s t e l l a n o, az angol consularatus cancellárja; N e s s i m S á n d o r, ügyvéd; L a l l o u c h I z a j á s, magánzó. A vállalatnak nagy támogatója: N e s s i m. Mondják, hogy e férfiu jelleme vagyonával és befolyásával egyenlő magaslapon áll. Mint a bey pénzügyi minisztere befolyásával e fontos intézet fejlődését nagy mértékben elősegíthetné.

— Sir Goldsmid Francis július 20-án remek beszédet tartott az angol alsóházban Lengyelország érdekében ottani hitrokönaira vonatkozólag.

— A g e t t y s b u r g i (Amerika) esatában 25 hitrokönunk részint megsebesített, részint elesett. Közöttük 2 kapitány, 4 őrmester, 3 tizedes. R a p h a e l kapitány, hasonló rabbi fia, karján sebet kapott, minek következtében azt el is fogja vesztíteni.

— A görögök türelmessége keleten a zsidók iránt igen sok kívánni valót hagy hátra, és az utóbbi évek kronikája még a joniai szigetekről sem jegyzett fel e tekintetben kedvezőbb eseményeket. Annál inkább örvendünk azon, hogy a C o r f u b a n megjelenő Cron. Isr. június 24-iki számából értesültünk, miszerint a joniai szigeteknek Görögországgal való egyesülése alkalmából a zsinagógákban ünnepélyes isteni tisztelet tartatott és a zsidóközség az érseki épületbe vonult, a lakosság óljenzése között. Az „Anagenesis“ társaság helyiségében az elnök toastot mondott a zsidó községre. A „Testvériség“ című társulat, mely keresztyén előkelőkkel áll, a zsidó községi előljárókat tiszteletbeli tagjaivá választotta. Estve a zsinagógák ki voltak világítva I. G y ö r g y, görög király és az unio tiszteletére. A főzsinagógát a nép nagy számmal látogatta és az csak éjfélkor zárattott be. Végre a görög küldöttséget, mely C a n a r i s vezetése mellett indult Kopenhágába, a zsidók nevében M o r d o E l i a ur szólította

meg és Canaris elérékenytlően válaszolá, hogy Görögország alig szerveződött, mint szabad királyság, a lelkiismereti szabadság elvét azonnal kihirdette és attól soha el nem tért.“ — (Az utóbbi szavakat nem vesszük ugyan betűszerinti értelemben, de a legjobbat reméljük. Szerk.)

— Az „Alliance Polonaise“ egy levele Thiershez. — Thiers urnak, az „Institut“ tagjának. Mint a minden felekezett „Alliance Polonaise“ választmányi tagjai, oly társulaté, mely minden erővel azon van, hogy Lengyelország minden fiát, bármely hitet kövessen is, testvérként egyesítsen, s a lengyel izraelitákat minden jogukba visszahelyezze, bátorkodunk önnel azon fájdalmas érzetet közölni, melyet bennünk önnek csodálatra méltó és méltán elhíresült történelmi műve a consulates és császárságról költött. E szép történelmi emlék XIV. kötete 45. könyvének 661. lapján következő sorok olvashatók, melyek bennünk ép oly bámulatot, mint sajnálkozást idéztek elő: „Borzasztó megemlíteni is, miszerint a nyomorult lengyel zsidók, kiket kényszerítettek arra, hogy sebesülteinket (franciákat) felkarolják, midőn seregeink elvonulását észrevették, sebesülteinket az ablakon akarták kidobni, sőt esetenként meg is fojtani. Eltávolították azonban, miután kifosztották volna őket. Szomorú hódolat, melyet az oroszoknak bemutatnak, kiknek párthívei voltak.“ — Ön meg fogja érteni, uram, mennyire meg kellett e szavaknak bennünket keseríteni, melyek egy eurpai hírű munkában tétettek le. Nem kell-e attól tartanunk, hogy ilyenmü nyilatkozatok Lengyelhon különböző törzsei között a meghasonlást és szakadást újból előidézhetendik és kedves hazánknak megmérhetlen kárt okozhatnának, mely ugyanis a közös ellenség elleni védelemre minden gyermekének egyetértését és közreműködését igénybe veszi? Azon hiszemben élünk, hogy hazafini érzékenységünk ön előtt, uram, természetesnek fog látszani és hogy ön azt szokott jóságával és barátságos indulatával kikimentendi; mert a türelem iránti fogékonysága, a méltányosság, melyet minden lengyel iránt valáskülönbség nélkül az által nyilvánít, hogy más helyütt ismét történelmi művében a lengyel izraelitákat méltóképen megdicséri, végre önnek, mint történetírónak, messzejáró hírneve állításainak annál nagyobb súlyt kölcsönöznek. Azon meggyőződésben, hogy az okmány, mely munkája e helyének alapjául szolgált, nem lehet a tények hű kifejezése és valószínűleg, lengyelelles kézből származik, mely azon volt, hogy közénk a meghasonlás magvát szórja, bátorkodunk azon reményünknek adni kifejezést, hogy ön művének újabb kiadásában az illető szöveget a szerint fogja módosítani, miként azt részrehajlatlansága mellett érett megfontolás után kétségkívül alkalmasnak tartandja. Fogadja stb. Mint elnök: L'abbé Rozanski. Mint titoknok: Dr. B. Lévy.

— Egy Jungbunzlauban 1863. július 23-án kelt levélben dr. Elbogen D. azon érdekes történetet beszéli el, hogy bizonyos Benjamin Isaac, jungbunzlai születést, ki Londonban letelepedett, halála után 695 frt 15 sh. 10 den. (körülbelül 7000 ft) összeget hagyományozott a célra, hogy annak kamatai évenként szülővárosa szegény gyermekeinek nevelésére fordíttassanak, mi 1745 óta pontosan meg is történt. Most ezt ft. Alderman Salamons Dávid, az alapítvány ez idő szerinti gondnoka eszközli. (Jew. Chron.)

Szerkesztői levelezés.

Csengerre. Vannak dolgok, melyekkel mindig óvatosan kell bánni. Szives ajánlatát köszönettel elfogadjuk.

Gyöngyösre. A szives ígret teljesítése által nagyon lekötelezend.

N-Kőrösre. Ezzel a themával nem foglalkozhatunk, de szives közreműködését különben nagyon szivesen veendjük.

Aradra. Igen testvéries érzelemmel vagyunk E. ur és vállalata irányában, de ne felejtse ön azt, hogy a polemia tulajdonképpen a mi lapunk ellen volt irányozva; hogy miért, azt tudja a jó Isten! — Mi úgy tudjuk, hogy ép annyiba vettük a tanítói méltóságot“ mint a J. V. — Személyeskedésektől mindig távol maradtunk, tárgyilagos véleményünket pedig fenntartjuk. Szives ajánlatát elfogadjuk.

Házassági összekelések Pesten.

16-án a templomban: Deutsch Ignác ur, Schlesinger Nanette hajadonnal; Kästenbaum Ferdinand ur, Neutra Babette hajadonnal.

Pályázati hirdetés.

A n.-kállói két osztályu izr. iskolánál egy tanítói állomás jövőn üresedésbe, mely 500 o. é. frt évi fizetéssel van összekötve, ezen állomás betöltésére folyó évi augusztus hó utolsó napjáig ezennel eső nyitattik.

Ezen állomásra a pályázók ezennel fölhivatnak, hogy sajátkezűleg irt folyamodványukat, melyhez a magyar, német és héber nyelv tökéletes tudásáról szóló hiteles bizonyítványokat csatoljanak, a fent kített határnapig a n.-kállói izr. iskolai választmányhoz nyújtsák be.

Nagy-Kálló, 1863. július 22-én.

Kain József,
vál. jegyző.

(3—3)

Pályázat.

Az aradi izraelita főelemi-, alreál- és leánytanintézetben az 1863/4-iki tanodai év kezdetével egy reál-tanítói állomás töltendő be, melylyel 800 o. é. ft. évi fizetés van egybekapcsolva.

Kik ezen állomásért pályázni akarnak, tartoznak az elnyert általán előirt képesítésre, a héber nyelv tudására, eddigi sikeres alkalmaztatásukra a tanítói téren, valamint a feddhetlen erkölcsi és vallási életmódra vonatkozó hiteles bizonyítványokkal és kimutatásokkal ellátott folyamodásaikat, melyben az életkor és állapot (valljon nőtlenség vagy nősek-c, az utóbbi esetben gyermekeik száma is) előadandó, legfőlebb folyó évi augusztus 25-ig alulirt községhez bérmentve küldeni. Azok, kik a magyar nyelvet is annyira birják, hogy néhány tantárgyat azon előadhatnak, a különben megfelelő tulajdonságok mellett előnyben részesülnek.

A nevezett tanintézetnél való alkalmaztatások rendszeren 3 évi próbaidőre történnek; ezen időköz lefolyása után a bebizonyított képesség és hivatási hűség mellett történik meg a végleges alkalmazás.

Arad, augusztus hóban 1863.

**Az aradi izr. hitközség
előjárósága.**

(2—3)